

کەر(لای کڤمه گه کوردی و شاعیرانی کورد) ... ئاری زڤندینی

کەر, وهك بوونه وهرکی خوڤقاوی ههزاره ها ئاژه ی تر له وویی زانستی و بایه ل جی ب عه یب و نووقستانه, له وویی زاینده یی (نڤروم ی) هه یه که واته له لایهن زانست و شرع و کڤمه یه تیه وه شایه نی ژیا نه ههروهك هه موو بوونه وهره کانی تر به مرڤقیشه وه. (کەر) له هه موو ئاژه یه کانی تری سهر زهوی سوودی ب مرڤق هه یه و مرڤق له دڤر زه مانه وه ئیش وکاره کانی به (کەر) به کردوو و تا ئی ژی ئه مڤش, له دینی ئیسلامیش مرڤق و ئاژه ی خوڤقاوی خوایه. (کەر) نڤره که ی (نڤره کهری) پڤده ی و مڤکه ی (ما کهر), له کڤمه گه کوردی له وویی کڤمه یه تیه وه ئه م دوو زارا وه یه به کارده هڤن ب مرڤق له حاله تڤك مرڤق ب عه ق و نهزان ب ت مه به ستیان (کەر) ب عه ق و نهزانه. له کڤمه گه کوردی (کەر) به چاو کی ناشرین و سووک سهیر ده کر ت چه نده قسه و قسه ی و ناونا تڤره و نوکته ی له سه ره که له بایه خی ئه م بوونه وهره خودایه که مده که نه وه وهك ده ی که ره, که ره کت هه بی غه مه کت هه یه, باری که ره کی بار کردیه, زه لامه کی که ره, تڤناگا که ره, بابت بگم به که ران, که ر کو ی که ر, که رگ). له کڤمه گه کوردی گه ر ب ی (کەر) عاذر ده بی به س ب ی (نڤره کهر) که یفی پڤد, هه تا له ب جنسی (م) ب ی (ما کهر) ئه وه ب زیره کی و له هاتوو یه. (کەر) له هه مووکڤمه گاکان ئیش وکاری مرڤقی ئاسا نکر دووه لای کورد شڤخ و مه لاکان ها تووچ یان به کهر بووه به نام هه ر یان نه گرتوو ه, ته نانه ت هه ندك جار به لڤدان و کوتان به به ردوو دارو ئاسن ته عاموولیان له گه کهر کردوو ه, ئه مه لای خه کی ئاسایی و عامه که ی به م شڤوه یه سهیری ده کهن که چی هه ر مرڤقه که خ ی مرڤق ده شو به یی به (کەر).

(کەر) لای شاعیرانی کورد:

کەر, نهك هه ر لای خه کی ئاسایی به کولای خه کانی شڤیرو شاعیرانی ش یو و زو ورمهت و به زه یی نه بوون شاعیره کانیش له شیعره کانیان مرڤق و شڤخ و مه لاو که سایه تیه کانیان شوبه اندوو به (کەر).

شاعیران (شڤخ هزای تاه بانی و قانعی شاعیر) زڤر باسی (کەر) یان کردوو ه.

لای (شوخ ہزارے تا مہیا نی) :

دانه‌ی دهمت نه‌ماوه له گهف ناکه‌وی ه‌شتا
پیره‌کهری ,چه نه‌باز ئه‌م بکه‌م به‌ه‌شتا
شاعیر هه‌جوو ناشرینکردنی مر‌ف و چواندنی نه‌ک هه‌ر به‌کهر به‌کو
به‌(پیره‌کهر),له‌د‌ره‌شعیر‌کی تر ده‌:
چونکه شاعیر ز‌ربووه له‌م عه‌سره‌دا
ب‌ته‌حه‌شری نه‌ره‌کهر له‌م حو‌جره‌دا
له‌ره‌دا چین‌کی خو‌نده‌وارو‌شنبیری چواندووه به‌(کهر),
له‌د‌ره‌شعیر‌کی تر:
ب‌کهر‌حه‌ربی کرد له‌گه‌مان ش‌خ‌حه‌سه‌ن
سه‌یری که‌ن یاران چ‌گه‌به‌ند‌کی گ‌ا ئه‌م که‌ره
که‌سایه‌تی و‌پیاوی دینداریش به‌کهر چواندووه, له‌شعیر‌کی تر مر‌ف و
ئاده‌می شه‌به‌اندووه به‌(کهر):
دو‌ند‌قه‌تره‌ی خو‌ن بو‌ویت و‌ئه‌م‌که‌که‌ف‌خاکی
به‌نی (ئاده‌م) که‌ری, گهر که‌ری نه‌بی ب‌چ‌ه‌نده‌ب‌باکی
واته‌هه‌موو مر‌فه‌کان که‌روده‌به‌نگوئیه‌مالن.
له‌د‌ره‌کی تر ده‌:
پده‌ری نه‌ره‌کهره و‌ماده‌ری وه‌ک‌ماچه‌خه‌ره
ک‌ده‌ئاده‌مه, که‌رباب وه‌کو که‌ره‌ده‌زه‌ی
شاعیر باوکی شو‌به‌اندووه به‌کهر, باب ئه‌ومر‌قه‌ی خاوه‌ن ما و
خ‌زانه‌و به‌خ‌وکه‌روپه‌روه‌ردکاری منا‌ه‌ب‌دوا‌ژ, نه‌ک هه‌ر ئه‌وه‌نده
به‌کو ده‌نگی که‌ریش لای ناخ‌شه‌وه‌ک ده‌نگی باب.

(کھر) لای شاعیر (قانع)

(قانع) شاعیر ده: ه
 کورده وهره بنوا ه دهوایی دهردت له کو یه
 ههر په یه وی (لینینه) دهو او چاری نه خ ش
 له هه مووی خه ته رتر کوردی هه موو شوبهان دووه به (که ر) سه رده م ک
 له سه رده مه کان که به باشی نه یزانیوه چن گاوپه یه و ب ژیا نی خ یی
 داب ژت و زگاری بت له ژر دهستی و نه خ شی عه ق ی سه رده م.
 لهم د ره شیعره زیاتر وونی ده کا ته وه:
 فیکری کوردی ئینحساری دوو شته و هیچی تر
 یا (که ر) ی پیاوی نه فامه یا خه ریکی شه ی تانیه
 دیاره فیکرو عه ق ی وابه سته ی فیکری تره و وه کو (که ر) به دهستی
 خه کانیتره .
 له د بر کی تر هاو و و ه فیکانی شوبهان دووه به (که ر) گهر هاو و

هه‌فیک عاق و باش نه‌بن, ده‌ده:
 مردن خه‌شته له هه‌فیکه کهر
 خه‌زگه به و کهسه به خه‌یی مردووه
 له هاوه (کهر) نه‌جاتی بووه
 (قانع) شاعیر, ته‌نانهت دوو شیعی ههر به‌ناوی (کهر) کردووه
 تاکه‌تایی, که وه‌سفی کهر ده‌کات وه‌ک عه‌یب و عار پیشانی ده‌دات:
 1- (قانع و کهره‌کهی):

کهر کم بوو چ کهر؟ وه‌ک باوبه‌ران
 کهر کم بوو چ کهر؟ بارکه‌شی ده‌وران
 به‌لاشه به‌رزوو ئه‌ستوووروسهر زل
 که‌فه گورج و په‌راسوو چیخ و گو په‌یان
 له‌ره‌دا شاعیر به‌س باسی بایه‌له‌جی (کهر) ده‌کات نه‌ک باشی و عه‌قه‌ی و
 بیرکردنه‌وه‌ی.

2- (که‌روزه‌ماوه‌ند):
 جار کهر کیان بانگکرد به‌ شایی
 قاقا په‌که‌نی کهر به‌ ئازادی
 ئه‌زانم به‌چی بانگ کراوم
 حه‌ما‌ی دارو به‌رمیله‌ ئاوم
 له‌ره‌دا زه‌ر به‌ ئاشکراوه‌ اشکاو‌ی باسی (کهر) ده‌کات و که‌به‌چی خو‌قه‌اوه
 هه‌رده‌م له‌ژه‌ر ده‌ستی مره‌قه‌چه‌ندما ندوو هیلاکه‌له‌ده‌ست
 مره‌قه‌که‌واته‌ که‌مه‌که‌ی کوردی به‌که‌سانی ئاسایی و عامه‌که‌و که‌سانی
 شه‌نبیرو شاعیره‌کان که‌مه‌لاوحاجی وشه‌خ بوونه‌ که‌زه‌ربه‌یان به‌ (کهر)
 ها‌تووچه‌یان کردووه‌ هه‌شته‌ش شه‌زبه‌یه‌یان به‌ (کهر) نه‌بووه‌. له‌ که‌تایی
 ئه‌وه‌ش به‌ن زانسته‌ ئه‌وه‌ی و ونکردووه‌ ته‌وه‌ (کهر) په‌شه‌ مره‌قه‌ و
 بوونه‌وه‌ره‌کانیتر په‌شه‌ ئه‌وه‌ی (بوومه‌له‌رزه‌و بوورکان) و و بدات هه‌ست
 په‌ده‌کات که‌واته‌ ئه‌سته‌ (کهر) ه به‌س به‌ (که‌ره). مره‌قه‌کان به‌ده‌ست و ده‌م و
 عه‌قه‌ی خه‌یان مره‌قه‌کان نا‌ه‌لن وله‌ناویانده‌به‌ن و ده‌یانکه‌ن به‌ (کهر)
 ئه‌وه‌ش عه‌ته‌ و گونا‌گی تری مره‌قه‌!

سه‌رچاوه‌:

- 1- دیوانی (شه‌خ هه‌زا ته‌بانی) که‌کردنه‌وه‌ساغکردنه‌وه‌ی (شه‌خ محمدی خا و ئوم‌د ئاشنا).
- 2- دیوانی (قانع) که‌کردنه‌وه‌ی (بوره‌ان قانع).